

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudkyň JUDr. Evy Pechové a Mgr. Martiny Weissové ve věci

žalobkyně

T. R.

zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s., IČO
45768676

proti

sídlem Kovářská 939/4, 190 00 Praha 9

žalovanému

Ministerstvo vnitra

se sídlem Nad Štolou 3, 170 00 Praha 7

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.
Základ sporu

1. Žalobkyně se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhala ochrany před nezákonným zásahem žalovaného ve věci řízení o žádosti žalobkyně o určení právního statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti (dále jen „Úmluva“) podle § 8 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění rozhodném (dále jen „zákon o azylu“).

II.

Obsah žaloby, vyjádření žalovaného a replika žalobkyně

2. Žalobkyně v podané žalobě namítala, že žalovaný nepostupuje v souladu se zákonem o azylu a judikaturou správních soudů, když jí odmítá vydat průkaz žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti analogicky ve smyslu § 57 zákona o azylu. Uvedla, že podala žádost o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti dne 15. 3. 2021, tedy podle zákonné úpravy, která platila do dne 1. 8. 2021. Posléze ode dne 2. 8. 2021 byl § 8 písm. d) zákona o azylu zrušen. Odkázala však na přechodné ustanovení v čl. IV zákona č. 274/2021 Sb., s tím, že jestliže její žádost byla podána přede dnem 2. 8. 2021, platí na toto řízení podle přechodného ustanovení právní normy účinné v době podání, resp. přijetí žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V takovém případě jsou podle žalobkyně uplatnitelné veškeré rozsudky, které se v minulosti zaobíraly analogií řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti a řízení o udělení mezinárodní ochrany.
3. Žalobkyně odkázala především na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Azs 365/2018-74, v němž tento soud stanovil povinnost žalovaného vydat identifikační průkaz žadateli o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti. Uvedla, že tyto závěry následně Nejvyšší správní soud zopakoval i v rozsudku ze dne 9. 4. 2019, č. j. 7 Azs 488/218-53. Jelikož již tato judikatura potvrdila, že nevydání průkazu žadateli o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti je trvajícím nezákonným zásahem, měla za to, že dvouměsíční subjektivní lhůta pro podání zásahové žaloby začíná běžet v podstatě každý den probíhajícího zásahu od počátku.
4. Žalobkyně shrnula, že žádala o vydání průkazu již v samotné žádosti o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti. Na tuto žádost ovšem nepřišla žádná reakce. Následně žalobkyně dne 2. 9. 2021 navštívila osobně pracoviště žalovaného, aby si tento průkaz vyzvedla. Zde jí ovšem bylo řečeno, že žádný průkaz jí nemůže být vydán a že o tento průkaz musí požádat písemně její právní zástupce. To se stalo ještě tentýž den, kdy právní zástupce žalobkyně poslal datovou schránkou žádost o zaslání průkazu. Ani na tuto žádost ovšem žalovaný nikterak nereagoval. Následně zástupce žalobkyně zaslal dne 19. 10. 2021 podnět k nečinnosti ministrovi vnitra.
5. Žalobkyně uvedla, že žalobním návrhem žádá nejen o stanovení povinnosti vydání samotného průkazu, nýbrž zároveň žádá, aby jí byl vydán takový průkaz, který je analogicky totožný s průkazem, který je vydáván žadatelům o udělení mezinárodní ochrany podle § 57 odst. 6 zákona o azylu ve spojení s Přílohou č. 1 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců. Vysvětlila, že v dosavadních řízeních o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti byly vydávány průkazy, které jsou fakticky pouhé papíry velikosti A4, ze kterých jsou seznatelné pouze základní údaje žadatelů. Nejedná se ovšem o jakýkoliv průkaz, o kterém by měly

povědomí jakékoliv jiné (a nejen) státní instituce jako je tomu u průkazu žadatelů o mezinárodní ochranu. Dodala, že pokud zákonodárce nevytvořil jakýkoliv speciální vzor přímo pro žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti, je potřeba stále vycházet z analogického použití zákona o azylu.

6. Uvedla, že dosavadní vydávané průkazy nemají jakoukoliv podobu s žádným průkazem cizinců, kteří pobývají v České republice. Poukázala taktéž na negativní důsledky, které s sebou nese současná podoba vydávaných průkazů. S tímto průkazem si tak např. žadatelé nemohou vyzvednout zásilky na poště, vyřídit povolení k zaměstnání anebo nejsou brány jako dostatečný průkaz při žádosti o dávky státní sociální podpory či při shánění ubytování či u zaměstnání.
7. Shrnuje, že žalovaný nedostál své povinnosti vydávat žadatelům průkaz analogicky shodný podle § 57 zákona o azylu. Proto žalobkyně žádala, aby soud určil, že průkaz, který je žalovaný povinen žalobkyni vydat, musí být obsahově shodný jako průkaz, kterým disponují žadatelé o udělení mezinárodní ochrany. Měla za to, že jedině tak lze poskytnout dostatečnou ochranu a identifikaci osoby, která žádá o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti. Připomněla taktéž, že Nejvyšší správní soud při prvním rozsudku, kde stanovil povinnost vydat tento průkaz, odkázal právě na § 57 zákona o azylu, který upravuje průkaz žadatele o mezinárodní ochranu a v odst. 6 odkazuje na přílohu č. 1 k vyhlášce č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, která stanovuje konkrétní podobu průkazu. Uvedla, že současná podoba průkazu pro žadatele o přiznání statusu osob bez státní příslušnosti nemá jakýkoliv zákonný podklad a jakoukoliv oficiálně schválenou podobu, proto je nutné postupovat právě podle podoby dle výše uvedené přílohy.
8. Uzavřela, že se domnívá, že žalovaný postupuje v rozporu se shora uvedenými zákonnými ustanoveními a ustanoveními mezinárodních závazků, jimiž je Česká republika vázána, a dále v rozporu s judikaturou správních soudů.
9. Žalobkyně navrhla soudu, aby uložil žalovanému povinnost vydat žalobkyni průkaz žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Dále navrhla, aby soud uložil žalovanému povinnost zajistit, aby tento průkaz splňoval parametry vzoru průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany dle Přílohy č. 1 k vyhlášce č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců.
10. Žalovaný ve vyjádření ze dne 6. 12. 2021 konstatoval, že žalobu považuje za nedůvodnou. Měl za to, že žalobkyně se nenachází v situaci, kdy by neměla k dispozici doklad, jímž by svou totožnost mohla dokládat, neboť jí byl vydán cestovní pas pro neobčana Lotyšska č. X, vydaný dne 22. 6. 2018 Lotyšskou republikou a platný do dne 21. 6. 2026. Uvedl, že z jím obstarané informace, zařazené do správního spisu, vyplývá, že jde o specifické postavení a lotyšské ministerstvo zahraničí uvádí, že lotyšští neobčané nejsou osoby bez státní příslušnosti. Dle zjištění žalovaného přesahuje ochrana poskytovaná osobám se statutem neobčanů rámec požadavků vyplývajících z Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti.
11. Žalovaný konstatoval, že Úmluva nevyžaduje po jednotlivých signatářských státech zajištění dokladů a dalších práv konkrétním osobám do doby, než je skutečně a objektivně určen jejich status osoby bez státní příslušnosti, ale vztahuje je na dobu po tomto určení. Povinnost žalovaného vydávat žadatelům o status osoby bez státní příslušnosti doklad

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

totožnosti analogicky k průkazu žadatele o mezinárodní ochranu byla s ohledem na tehdejší právní úpravu stanovena judikaturou. Žalovaný tak v minulosti vydával na žádost průkaz žadatele většinou osobám pobývajícím v ČR i více než 20 let, které neměly k dispozici dlouhodobě žádné doklady totožnosti. Poukázal na to, že na rozdíl od těchto případů však žalobkyně požádala o status osoby bez státní příslušnosti krátce po příjezdu do ČR, kam přicestovala s cestovním dokladem platným do dne 21. 6. 2026. Žalovaný zjistil, že tento průkaz vydaný Lotyšskou republikou dokládá, že žalobkyni příslušné postavení osoby bez státní příslušnosti již bylo přiznáno a zajišťuje jí v této zemi dlouhodobě nadstandardní práva a zabezpečení, jež by jí v ČR nenáleželo ani v případě přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti. Dospěl k závěru, že žalobkyně cestou podání žádosti o tento status v ČR usiluje o prostou legalizaci svého pobytu na zdejším území, kde její manžel a syn požádali o mezinárodní ochranu. Poukázal na to, že žalobkyně měla za tímto účelem postupovat v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění rozhodném (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalovaný rovněž uvedl, že žádost žalobkyně o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti byla správním orgánem shledána bezpředmětnou a řízení o ní bylo dne 1. 12. 2021 podle § 66 odst. 1 písm. g) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění rozhodném (dále jen „správní řád“) zastaveno.

12. Žalovaný měl dále za to, že nebyly splněny podmínky k uplatnění tohoto typu žaloby. Poukázal na to, že aby bylo možné domáhat se ochrany před zásahem, je podle judikatury správních soudů třeba, aby tento zásah kumulativně splňoval následující podmínky: žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka). Není-li byt jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) poskytnout. Žalovaný byl přesvědčen, že v nyní posuzovaném případě nelze uzavřít, že by žalobkyně byla zkrácena na svých právech nezákonným zásahem správního orgánu. Zopakoval, že ve věci žádosti žalobkyně bylo dne 1. 12. 2021 vydáno správní rozhodnutí.
13. Žalovaný navrhl soudu, aby nedůvodnou žalobu zamítl.
14. Žalobkyně v replice ze dne 20. 12. 2021 uvedla, že má za to, že ačkoliv bylo v jejím řízení vydáno rozhodnutí, nic to nemění na petitu žaloby, neboť proti tomuto rozhodnutí byl podán rozklad a z procesní opatrnosti i žaloba. S ohledem na analogické použití ustanovení zákona o azylu tak platí, že po podání opravného prostředku je žalobkyně nadále žadatelkou o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti.
15. Pokud by však dle jakékoliv dikce zákona platilo, že žalobkyně již není žadatelkou, žalobkyně navrhla alternativní petit, podle kterého byl tento zásah spočívající v nevydání průkazu žalobkyně nezákonný.
16. Dále žalobkyně nesouhlasila s tím, že kvůli existenci cestovního dokladu jí neměl být průkaz žadatelky vůbec vydán. Uvedla, že pro vydání průkazu žadatele není rozhodující, zda je v momentu podání žádosti daný žadatel osobou bez státní příslušnosti, či nikoliv. To je ostatně otázka a hlavní meritum celého řízení. Poukázala na to, že v podobném duchu

uvažování by tak většina žadatelů o mezinárodní ochranu neměla ani dostat svůj průkaz žadatele o mezinárodní ochranu, neboť by od počátku bylo zřejmé, že neměli nárok na udělení některé z forem mezinárodní ochrany. V daném případě jde pouze o konstatování a prokázání se všem orgánům o oprávněnosti. Uvedla, že je pravda, že měla cestovní doklad, to ovšem nic nevypovídá o jejím oprávněném pobytu na území České republiky. Naopak bez tohoto průkazu, kterého se dožaduje, mohla být např. zajištěna pro neoprávněný pobyt na území České republiky, neboť v cestovním dokladu samozřejmě nemá jakékoliv vízum, které by ji k pobytu v České republice opravňovalo.

III.

Posouzení žaloby

17. Městský soud v Praze ve věci rozhodl bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně i žalovaný s tímto postupem souhlasili. Důvodem pro nařízení jednání nebyla ani potřeba dokazování, když veškeré listiny, z nichž soud vycházel, jsou jednak účastníkům řízení známy, neboť se jedná výlučně o jejich vzájemnou korespondenci, a jednak jsou obsaženy ve správním spisu, jímž se dokazování neprovádí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS). Skutkové okolnosti, které jsou pro posouzení věci rozhodné, navíc nejsou mezi účastníky sporné, a proto k nim ani není třeba vést dokazování.
18. Při posouzení věci soud vyšel z následující právní úpravy
19. Podle § 57 odst. 1 zákona o azylu „[m]inisterstvo vydá žadateli o udělení mezinárodní ochrany průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany nejpozději do 3 dnů od poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany.“
20. Podle § 57 odst. 3 zákona o azylu „[p]růkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany je veřejnou listinou, kterou se prokazuje totožnost jeho držitele a oprávněnost jeho setrvání na území.“
21. Podle § 57 odst. 4 zákona o azylu „[d]o průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany ministerstvo zapíše údaje o totožnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, o jeho státním občanství, místě ubytování a o době jeho platnosti.“
22. Soud nejprve shledal, že jsou splněny podmínky řízení, žaloba podle § 82 a násl. s. ř. s. je přípustná, byla podána včas a osobou oprávněnou.
23. Soud zdůrazňuje, že o tom, že nevydání průkazu žadatele o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti (apatridy) může naplnit pojmové znaky nezákonného zásahu ve smyslu § 82 s. ř. s., není mezi účastníky sporu, a tento názor byl potvrzen také správními soudy (srov. zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019č. j. 4 Azs 365/2018-74).
24. Soud dále uvádí, že řízení o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti je s účinností ode dne 2. 8. 2021 upraveno v § 170d zákona o pobytu cizinců, jenž v odstavci 1 vylučuje z použití některá ustanovení správního řádu (obdobně jako dříve aplikovaný § 9 zákona o azylu), na příklad o doručování účastníku neznámého pobytu, o ústním jednání, o lhůtách pro vydání rozhodnutí nebo o odvolacím a přezkumném řízení; v odstavci 2 vylučuje obdobná ustanovení zákona o pobytu cizinců; v odstavci 3 upravuje zastavení řízení v případě nedostatku cizincovy součinnosti; v odstavci 4 zakládá právo na tlumočníka při nezbytných úkonech; v odstavci 5 upravuje lhůtu pro vydání rozhodnutí a v odstavci 6

konstatuje, že rozhodnutí žalovaného nabývá právní moci dnem doručení účastníku řízení a nelze proti němu podat odvolání.

25. Uvedené ustanovení bylo do zákona o pobytu cizinců včleněno zákonem č. 274/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dle přechodných ustanovení čl. IV tohoto zákona platí, že „*[ř]ízení podle zákona č. 325/1999 Sb. a řízení podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve věci rozhodnutí vydaného podle zákona č. 325/1999 Sb. zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne pravomocně neskončená se dokončí a práva a povinnosti s ním související se posuzují podle zákona č. 325/1999 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.*“
26. Před účinností této právní úpravy bylo řízení upraveno právě v zákoně o azylu, kam bylo vloženo zákonem č. 314/2015 Sb., podle jehož důvodové zprávy „*[p]ro žádosti o určení statusu osoby bez státní příslušnosti není vhodné z důvodu jejich malého množství vytvářet speciální řízení a že se proto pro rozhodování o takovýchto žádostech použije mechanismů řízení ve věci mezinárodní ochrany.*“ Zákon o azylu v tomto znění toliko v § 8 písm. d) konstatoval, že žalovaný rozhoduje mimo jiné o žádostech podaných podle Úmluvy, a následně v § 9 upravil, že na toto řízení se neuplatní vyjmenovaná ustanovení správního řádu.
27. Výkladem této právní úpravy se opakovaně zabývaly správní soudy, které naznaly, že za situace, kdy řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti ani postavení žadatelů není zákonem výslovně upraveno, bylo třeba přiměřeně použít postupy upravené zákonem o azylu (například odstavec 9 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Azs 365/2018-74, nebo odstavec 12 a 29 rozsudku ze dne 10. 3. 2021, č. j. 10 Azs 347/2020-25). Nejvyšší správní soud zdůraznil, že „*[n]ebylo namístě, aby žalovaný zcela odlišil žádost stěžovatele od žadatelů o mezinárodní ochranu, a [...] že by bylo nespravedlivé, aby si žalovaný mohl vybrat pro aplikaci pouze ta ustanovení zákona o azylu, která mu vyhovují, tedy využít pravomoci k posouzení žádosti a příslušné řízení provést, ale zároveň nepřiblížit k pravidlům stanoveným zákonem o azylu, jinými slovy volit si procesní i hmotněprávní pravidla ad hoc a tím pádem netransparentně.*“ Konkrétně pak Nejvyšší správní soud dovodil povinnost žalovaného vydat žadateli o přiznání statusu apatridy průkaz žadatele o přiznání tohoto statusu, upravený pro žadatele mezinárodní ochranu v § 57 zákona o azylu (rozsudek č. j. 4 Azs 365/2018-74), ale také povinnost aplikovat další ustanovení zákona o azylu, a to včetně ustanovení hmotněprávních, na příklad § 3d odst. 1, zakotvujícího právo setrvat na území, nebo § 79 odst. 3, na jehož základě mají žadatelé právo na bezplatné ubytování (rozsudek č. j. 10 Azs 347/2020-25).
28. Soud uvádí, že žalobkyně podala žádost o přiznání statusu podle Úmluvy dne 17. 3. 2021, tudíž se na toto řízení vztahuje výše citované přechodné ustanovení zákona č. 274/2021 Sb. Soud však pro úplnost dodává, že Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 26. 1. 2022, č. j. 10 A 98/2021-45, odmítl názor, podle kterého by po přesunutí právní úpravy řízení o určení statusu osoby bez státní příslušnosti již žadatelé práva vyjmenovaná v předchozím odstavci neměli, neboť zákon o azylu nelze v řízení nadále použít. Městský soud v Praze přitom v odkazovaném rozsudku detailně vyložil, z jakých důvodů k tomuto závěru dospěl. Soud na tomto místě jen ve stručnosti konstatuje, že důvodem pro analogickou aplikaci jiných ustanovení zákona o azylu nebylo pouze zakotvení právní úpravy řízení v tomto zákoně, nýbrž podobnost postavení žadatelů o přiznání statusu apatridy s žadateli

o mezinárodní ochranu a nutnost poskytnout jim stejný standard zacházení, vyplývající nejen z mezinárodních závazků České republiky.

29. Soud shrnuje, že není pochyb o tom, že žalobkyně jako žadatelka o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti má, resp. měla právo, aby jí žalovaný vydal průkaz žadatele o přiznání tohoto statusu (analogicky dle § 57 zákona o azylu). Žalovaný tak však ani přes výslovnou žádost žalobkyně neučinil. Soud proto přisvědčuje žalobkyni, že v tomto ohledu žalovaný postupoval nesprávně.
30. Soud se však dále zabýval tím, zda byla žalobkyně tímto nezákonným zásahem žalovaného přímo zkrácena na svých subjektivních právech.
31. Jak totiž uvedl Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS, pro shledání důvodnosti podané žaloby je vyžadováno kumulativní splnění šesti podmínek: žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením ("zásahem" správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka). Není-li byť jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout. Soud poznamenává, že i po novele provedené zákonem č. 303/2011 Sb. je nutno trvat na naplnění všech šesti podmínek u trvajícího zásahu; domáhá-li se však žalobce pouze akademického (určovacího výroku), šestá podmínka odpadá a není třeba ji zkoumat.
32. Žalovaný se v řízení před soudem bránil taktéž tím, že v nyní posuzovaném případě nebyla splněna právě podmínka zkrácení na právech. Vycházel především z toho, že žalobkyně disponuje cestovním dokladem pro neobčana Lotyšska s platností do dne 21. 6. 2026. Žalobkyně přitom nepopírá, že takovým cestovním pasem disponuje; tuto skutečnost však nemá za rozhodující a upozorňuje, že tento cestovní pas nic nevypovídá o jejím oprávněném pobytu na území České republiky.
33. Soud v této souvislosti poukazuje na to, že Nejvyšší správní soud v odůvodnění svých výše citovaných rozsudků, které se vztahují k vydávání průkazu žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti, vycházel z toho, že takový žadatel zpravidla nemá žádný doklad totožnosti. Tak například v bodě [10] rozsudku ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Azs 365/2018-74, Nejvyšší správní soud „[v] dané souvislosti poukazuje i na čl. 25 Úmluvy, který žadatelům o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti zakotvuje právo na pomoc ze strany správních orgánů. Navzdory tomu, že Úmluva výslovně nezakotvuje povinnost smluvního státu vydat průkaz žadatele v řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti, lze nepochybně dovozovat povinnost státu identifikovat žadatele takovým způsobem, aby jim mohla být zajištěna nezbytná ochrana podle Úmluvy. Lze přisvědčit stěžovateli, že bez dokladu totožnosti není schopen prokázat svou identitu, nemůže tudíž komunikovat se státními orgány a velmi obtížně může získat např. zdravotní pojištění či bydlení. Za situace, kdy Nejvyšší správní soud dovodil, že v případě žádosti o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti je namíste postupovat podle zákona o azylu, lze konstatovat, že se na stěžovatele vztahují přiměřeně i další ustanovení zákona o azylu. Proto po dobu vedení řízení stěžovatel na území České republiky pobýval oprávněně, a to na základě § 3d odst. 1 zákona o azylu. V takové situaci je podle Nejvyššího správního soudu i v zájmu žalovaného řádně identifikovat osoby, které jsou účastníky daného řízení. Soud v napadeném rozsudku zcela přehlédl skutečnost, že

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

stěžovatel nedisponoval žádným oficiálním dokladem totožnosti a průkaz žadatele v řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti tak pro něj mohl být jediným dokladem, který by umožnil jeho řádnou identifikaci a prokázání, že na území České republiky pobývá oprávněně. Stěžovatelův dřívější cestovní doklad byl konzulárním úřadem Libanonu zneplatněn ustřížením pravého horního rohu a vyznačením otisku razítka „neplatné“, a to již v roce 2009. Další cestovní průkaz stěžovatele vydaný žalovaným přitom pozbyl platnosti dne 8. 4. 2018, přičemž od tohoto okamžiku stěžovatel neměl k dispozici žádný doklad, kterým by se mohl identifikovat.“ Obdobně v rozsudku ze dne 9. 4. 2019, č. j. 7 Azs 488/2018-53, Nejvyšší správní soud v bodě [12] odůvodnění poukázal: „[i] na čl. 25 Úmluvy, který žadatelům o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti zakotvuje právo na pomoc ze strany správních orgánů. Navzdory tomu, že Úmluva výslovně nezakotvuje povinnost smluvního státu vydat průkaz žadatele v řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti, lze nepochybně dovozovat povinnost státu identifikovat žadatele takovým způsobem, aby jim mohla být zajištěna nezbytná ochrana podle Úmluvy. Lze přisvědčit stěžovateli, že bez dokladu totožnosti není schopen prokázat svou identitu, nemůže tudíž komunikovat se státními orgány a velmi obtížně může získat např. zdravotní pojištění či bydlení. Za situace, kdy Nejvyšší správní soud dovodil, že v případě žádosti o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti je namístě postupovat podle zákona o azylu, lze konstatovat, že se na stěžovatele vztahují přiměřeně i další ustanovení zákona o azylu. Proto po dobu vedení řízení stěžovatel na území České republiky pobýval oprávněně, a to na základě § 3d odst. 1 zákona o azylu. V takové situaci je podle Nejvyššího správního soudu i v zájmu žalovaného řádně identifikovat osoby, které jsou účastníky daného řízení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2019, č. j. 4 Azs 365/2018 - 74).“ V bodě [14] odůvodnění pak konstatoval, že „[l]ze souhlasit s tím, že nevydání průkazu může stěžovateli způsobovat komplikace v každodenním životě; bez průkazu osvědčujícího jeho totožnost stěžovatel může jen velmi obtížně získat bydlení, popř. bezproblémově komunikovat s jinými správními orgány. Navzdory tomuto závěru se však Nejvyšší správní soud neztotožnil s názorem stěžovatele, že by mu nevydání průkazu bránilo vykonávat práva ve smyslu Úmluvy. Zde Nejvyšší správní soud uvádí, že Úmluva garantuje primárně práva těm osobám, u nichž je zjištěno, že se jedná o osobu bez státní příslušnosti.“

34. V nyní posuzované věci je však situace odlišná. Soud zdůrazňuje, že žalobkyně má platný cestovní pas, resp. platný doklad totožnosti. Výše popsané komplikace, které by vznikaly žadatelům o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti v důsledku toho, že žádný doklad totožnosti nemají, tedy v případě žalobkyně nemohly nastat. Žalobkyně je a po celou dobu svého pobytu na území České republiky byla schopna prokázat svou identitu, mohla komunikovat se státními orgány i jinak fungovat ve svém každodenním životě. Soud je proto přesvědčen, že práva žalobkyně nebyla nezákonným postupem žalovaného dotčena, resp. nebyla zkrácena takovým způsobem a v takové intenzitě, aby bylo na místě vyhovět žalobě. Uvedenému odpovídají i ryze obecná a spekulativní tvrzení žalobkyně v replice ze dne 20. 12. 2021, v nichž žalobkyně spatřovala dotčení svých práv neudělením příslušného průkazu. Jelikož soud neshledal důvodným návrh žalobkyně na vydání průkazu žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti; pak soud nebyl oprávněn rozhodnout ani v případě druhého (akcesorického) požadavku žalobkyně, jímž se domáhala, aby soud současně rozhodl, jaké konkrétní formální a obsahové náležitosti má žalobkyní požadovaný průkaz splňovat.
35. Soud závěrem upozorňuje, že řízení o žádosti žalobkyně o určení právního statusu podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti bylo zastaveno rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 12. 2021, č. j. MV-47239-5/OAM-2021. Žalobkyně proti uvedenému

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

rozhodnutí žalovaného podala rozklad i žalobu; ta je u zdejšího soudu vedena pod sp. zn. 11 A 221/2021.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

36. Lze tak uzavřít, že žalovaný byl povinen vydat žalobkyni identifikační průkaz žadatele o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti. Tímto nezákonným zásahem žalovaného však žalobkyně nebyla přímo zkrácena na svých veřejných subjektivních právech. Soud proto nedůvodnou žalobu podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.
37. Výrok o nákladech řízení pod bodem II. rozhodnutí je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobkyně nebyla ve věci samé úspěšná a úspěšnému žalovanému však prokazatelné náklady řízení nad rámec běžných činností správního úřadu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 09.02.2022

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.